

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ser[m]ones de septe[m] viciis criminalib[us]
eoru[m]q[ue] remediis magistri Pauli Wan theosophi et
co[n]cionatoris Patauiensis eximii**

Wann, Paul

[Augsburg], 1517

VD16 W 1186

De Co[n]tentio[n]e q[ui] e[st] sexta filia inanis gl[or]ie. Sermo. XVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30065

De Contentione

gulari: et morali instructione

Exemplū
de arca
Noe

Discordiam i do
mo cē piculosaz
onidit q̄drupl^r

De lupo

Exemplū

Figura
Scriptura
Regulari p̄gregatione
Mozali instructione

¶ Prio ostēdit q̄ discordia i domo sic piculo
sa p̄figurā Deū. vij. vbi dicit q̄ oia animalia etiaz
inimica i arca Noe sil' p̄gregata fuerūt pacata
ad designādū q̄ hoies nālir māfueri vni' bā
bitatōis debēt eē p̄cordes et vnanimēs. et q̄ be
stie i vna domo p̄gregare fuerūt tranq̄lle et mi
ra. Sil' hī de lupo: postq̄ cū boie vel i domo
vel i fouea ē clausus: q̄ nō cū ledit. q̄si natura
et figura ostendāt discordiā nō eē debere i vna
domo siue p̄gregatiōe. ¶ Secūdo idē ostēdit re
finitio sēptuag. Dicē em̄ Sapiēs Prouer.
xvij. i p̄ncipio. q̄ melior ē buccella panis cum
gaudio q̄ dom' plena victimis cum iurgio.
Sup̄ q̄ dicit Hugo ad lram. Melior est modū
ca suba cū pace et mētis q̄cūq̄ m̄fē diuitie cū
iurgio et turbatiōe. Et puer. xij. dī. Meli' ē se
dere i angulo domus: q̄ cū muliere litigiosa i
domo p̄uiui. Quare et cuidā meli' ē habitare
in domo deserta q̄ cū muliere rixosa et iracūda.
q. d. q̄uis societas sit sūme iocūda: meli' tñ ē
et quiet' habitare solū i ctra deserta q̄ i domo
pulera cū iurgio et discordia. Et iō in p̄fecta do
mo requir' triplex p̄cordia. vīz dñi et dñe ad ser
uū et ancillā. vīri ad vxorē. et patr' et m̄ris ad fi
liū vel filiā: ita q̄ familia obediat dño et p̄cept'
et rē. Vxor habeat curā rei familiar' i domo
et nō discordet cū marito. Et fili' et filie obediat
ant parentū i p̄cepto. Et parētēs p̄uideāt liberis
de necessarijs in vera custodia et disciplina. ¶ Qu
art' p̄cordia i domo multū placeat deo: d̄ h̄ ba
bem' exēplū. Legit em̄ i Uirap̄ar. q̄ fuit di
cū serō Nachario: q̄ fuit excellētissime vite q̄
nondū puenisset ad mēsurā duaz mulier' i ci
uitate. Et cū iussit illuc et q̄siuisset d̄ vitā illa
rū: inuenit q̄ erāt vxores duoz fratr'. et cū q̄n
decim annis sil' cōmorare fuissent: nūq̄ sil' licit'
gassent in se rē. ¶ Tertio illd ostēdit ex regu
lari p̄gregatiōe. Dom' em̄ monastica sp̄caliter
ad p̄cordiā ē ordinata. Un̄ Ang. in regla de re
gularib'. P̄mū p̄ter qd i vni' p̄gregati est
est: vt vnanimēs habitet' i domo: et sic vob cor
p̄cordit' vni' et aīa vna i deo. Quāntūcūq̄ em̄ disparitū
pacifice i p̄ditionū fuerit hoies i secl'o postq̄ i domo re
ligiōe ē ligiōis p̄gregant' charitat' vincto vniunt' i cō
viuendū cordia et pacem i seipis et i dño. Sic p̄betec p̄
dixit Esaias. xj. c. dīcēs. Habitabit lupus cum
agno et pard' cū hēdo accubabit. Uirul' leo
et ouis sil' morabunt'. et p̄cordit' p̄sabunt. Quod
fm̄ Hiero. nō icelligit d̄ b̄nū: s̄ i tpe gracie d̄
hoib': et mapie de vīris regularib' et p̄fect': d̄ lu
pina et leonina secl'i rabie: ad oīmā mansuetu
dinē religiōis: ad cautelā sc̄rē religiōis trāslat'
vt ostēdit Bre. sup̄ Ezechie. par. j. omel. iij. ex
ponēs p̄dicatū textū Esaiē dī. Per sc̄rē inq̄t cha
ritat' viscera cū agno lup' habitat: q̄ bī q̄ i se

culo raptores fuerit: cū mansuet' ac mītib' in
pace p̄sc̄c̄t. Et pard' cū hēdo accubabit: q̄n is
q̄ perōz suoz maculis vari' fuit cū eo q̄ se de
spicit et perōz fatē b̄nūlari p̄sentit. Uirul' leo
et ouis sil' morabunt': q̄ et ille p̄tritu cor ad q̄
ridianū se dō sacrificiū p̄parat vt vīcul'. et ali'
q̄ tanq̄ leo ex crudelitate sentiebat. Et ali' q̄ ve
lut ouis i innocētie sue simplicitate p̄durat: in
caulis sc̄rē eccl'ie p̄uenerūt. Dec ibi. Habitā
dū igit' ē p̄cordit' i domo. religiōis: vt d̄r Num
ber' sup̄ regulā Aug. c. xxxij. rōne cohabitā
tiōis: q̄ si i vna domo rōne frānitat': q̄ vni'
p̄fessōis. et rōne religiōis: q̄ vni' habit' et mo
ris. ¶ Quarto illd ostēdit p̄ morali istructiōe
q̄ discordia est piculosa i domo. Et em̄ guerra
p̄te sit fugienda et seditio ciuitati: et discordia
domū. discordia tāto ē p̄ior q̄nto vicinior: et
tāto ampl' expellēda q̄nto ē pl' p̄pinq̄. Quia
d̄r poeta. Nō tunc res agit paries cū prim' ar
det. Jō fm̄ Hiero. 3 Jou inuanū. Jsta fūerit p̄
thagore p̄cepta: q̄ illa oib' modis sūt p̄sc̄ndē
da et fugiēda. s̄. lāguor a corp'e: imp̄tia ab anio
luxuria a ventre: seditio a ciuitate: et discordia
a domo. Prudēs q̄ hō oia q̄ discordiā p̄nt mo
uere d̄z a sua domo repellere: vt possit i ea d̄re
manere. Un̄ litigiosus q̄ discordie ē moriū' iō
est i domo p̄t pacē timēd' fm̄ q̄ Pythagor' siue dū
ras inuit i suis enigmatib': vt d̄r i vīris p̄hoz.
c. xvij. dīcēs b̄rūdine i domo. i. garrulos et p̄bo
fos hoies sub codē tecto recū hīrare n̄ p̄mittat
q̄. s̄. loq̄ces sūt d̄rsores et discordie p̄morozes:
et iō fugiēdi. Un̄ Prouer. xij. Eūcē derisozet
exibit cū eo iurgia. Sic q̄ p̄z q̄drupl' quō dis
cordia offendit bonū r̄pale. Et final' tā i q̄ntū
oz fm̄ oib' q̄ntū discordie malū sit fugiēdū.
Rogem' q̄ d̄cū vt sua m̄sc̄dia nos adiuuet q̄
ten' hic vnionē et p̄cordiā verā deo placētē ha
beam': vt radē cū sc̄ris oib' p̄p̄ca in b̄ritudī
ne p̄corditer viuam'. Amen.

De Contentiōe q̄ ē sexta filia inanis
glie. Sermo. xviii.

Obscuro vos fra
tres p̄ nomē dñi n̄rī Jesu ch̄i. vt id̄
ip̄m dicat' oēs: et n̄ sint i vob sc̄isma
ra et p̄tētiōes. j. ad Cor. j. ¶ In his p̄bis apl's Nō p̄
horat' Lozichiof q̄tūs sine p̄cordes: et excludāt r̄tiōe et
oām diuisionē et p̄tētiōes. Et q̄ sup̄ audiuistis m̄ulatō
pla de q̄nta filia inanis glie vīz discordia: q̄ ad Ro.
piculosa sit i oī p̄gregatiōe: i regno / i ciuitate / i r̄ij.
domo: vt ostēsum ē ex figur': sēptur' et exēm
plis. Et aut' ex discordia p̄sonaz sequat' lites
et p̄tētiōes. Jō nūc p̄leq̄nt cogitau' d̄ p̄tētiōe
q̄ est sexta filia inanis glie. q̄nta mala ex ea se
quunt'. Hāc at' p̄tētiōz dissuadet apl's i p̄bis
r̄b̄ear' vbi s̄. Pro grā B̄uēmaria. ¶ Obscuro
vos fr̄es rē. vbi s̄. P̄mo videndū est Quid
sit p̄tētiō breuiter. Et q̄ cōtēntio fieri p̄t r̄ij
placēt. Secūdo quare p̄tēntio sit fugienda.

Contentio
inter ro
manos

B Circa p̄m̄ū ē notādū fm̄ Alexā. de ales in
 ij. p̄e sūme. q̄ p̄ctio ē impuḡtio v̄itar̄ cū p̄si-
 den̄cia clamor̄. Et s̄ p̄cedere v̄bis p̄aliquē cē-
 dere. Et b̄ fieri p̄ trip̄l̄. Primo rōne sup̄bie et
 emulatiōis. Sec̄do rōne disputatiōis. Tercio
 rōne litigatiōis. P̄rio p̄r aliq̄s p̄cedere cū alio
 rōne sup̄bie/emulatiōis r̄ iuidie. Nā aliq̄ sūt q̄
 ita diligūt suos r̄ gl̄ia eoz̄ vt n̄ possint sine dis-
 plicētia famā r̄ v̄tutes alioz̄ audire: r̄ sic dicez̄
 r̄ p̄dicat̄. Tal̄ fuit p̄ctio de q̄ apl̄s i theate in
 corinth̄s ad fidē p̄uersis: q̄s apl̄s Paul̄ rep̄
 hēdit dicē. j. ad Cor. j. vbi sup̄. Obsecro vos
 fr̄es p̄ nomē dñi n̄ri Iesu ch̄i: vt idip̄m dicat̄
 oēs. i. vt v̄nanimē s̄r̄. r̄ nō sine i vob̄ sc̄isma-
 ra. i. diuisiōis. Et seq̄t̄. Sitis autē p̄fecti i eodez̄
 sensu r̄ i eadē sc̄ia. Significatiō ē ei mihi d̄ vob̄
 bis fr̄es mei ab his q̄ sūt Eloc̄s: q̄ p̄ctōes sūt
 inf̄ vos. Hoc ar̄ dico qd̄ v̄nūsq̄q̄ v̄im d̄r. Ego
 qd̄ sū pauli: ego autē apollo: ego h̄o cephe: ego
 autē ch̄i. Diuisus ē ch̄is: nunqd̄ Paul̄ cruci-
 fi? ē p̄ vob̄: autē i noie pauli baptizati est̄: Un̄
 aliqd̄ ex corinth̄s gl̄iabāt se eē baptizatos sine
 p̄uersos a Paulo: alij a petro: alij ab apolline:
 r̄ sic d̄ alijs. r̄ sic erāt p̄ctōes r̄ iuidie inf̄ eos
 q̄s voluit tollere apl̄s. Et i. iij. c. Lū em̄ sic in̄er
 vos zel̄ r̄ p̄ctio: nōne carnales est̄ r̄ fm̄ hoies
 ambulat̄: Lū em̄ q̄s d̄r. Ego sum Pauli. alij
 autē. Ego apollo: nonne hoies est̄: Quid ē a?
 pollo: Quid ar̄ pauli? ministri ei? cui credidist̄.
 r̄ v̄nicuiq̄ sic dñs dedit. Ego pl̄taui: Apollo
 rigauit. d̄ autē ierem̄tū dedit. Ego pl̄taui
 d̄r apl̄s: annūciādo vob̄ p̄mo ea q̄ sūt fidei. a?
 pollo rigauit post me docēdo. d̄ ar̄ in̄crem̄tū
 r̄ dedit. q. d. Ego r̄ ip̄e nihil egim̄ ad salutē r̄
 fidē v̄iam in̄er̄ opando: s̄ sol̄ d̄r illūinādo
 vos p̄ fidē r̄ mūdādo r̄ sc̄ificādo p̄ gr̄as. Pro?
 p̄crea subiūgit. Ita neq̄ q̄ plantat̄ ē aliqd̄: ne
 q̄ q̄ rigat̄: s̄ q̄ in̄crem̄tū dat d̄r. Estimabāt
 nāq̄ corinth̄j q̄ q̄ a meliori r̄ a maiore esset ba-
 ptiz̄ar̄: ille maiore gr̄am assēret̄: q̄si hoies da-
 rēt gr̄am. Silt̄ etiā p̄cedebāt romani r̄ iudei
 ad fidē p̄uersi. Diē em̄ Hiero. i p̄logo sup̄ epi-
 stolā ad Rom̄. Romani q̄ ex gentib̄ r̄ iudeis
 crediderūt h̄i sup̄ba p̄ctioe volebāt se alteru-
 trū exaltare. Nā iudei dicebāt. Nos sum̄ po-
 pul̄ dñi q̄s ab initio fouit r̄ dilexit. Nos circū
 cisi ex ḡne Abraā r̄ stirpe sc̄r̄ā d̄scēdim̄. nos d̄
 egypto signis r̄ v̄tutib̄ liberati mare sicco per-
 trāsim̄ pede. Nos p̄ q̄dragita annos exp̄i-
 sum̄ mirabilia maḡ d̄i. Nos soli digni fuim̄
 accipere legē r̄ vocē dei loq̄nt̄ audire. Nobis p̄-
 missus ē ch̄is: ad q̄s ip̄e se venisse restat̄ dicē.
 Nō sū missus nisi ad oues q̄ pierūt dom̄ isrl̄.
 Mat. xv. cū vos canes poti? q̄s hoies appella-
 uerit ibidē. Nō ē q̄ equū vt vos hodie idola d̄
 serētēs cōparemini nob̄: Ecce r̄a gentiles dice-
 bāt. Quāto maiora circa vos dei b̄nficia nar-
 rauerit: tāto maiors̄ criminis reos vos eē demō-
 strabit̄. semp̄ em̄ bis oib̄ ingrati fuist̄. Nam

ip̄s pedib̄ q̄b̄ p̄rāstis mare postea añ idos
 la iudebat̄. Manna vob̄ fastidiū fuit: r̄ sp̄ in
 deserto p̄ deū murmurast̄. Sepe deū ad irā p̄-
 uocast̄: r̄ ad v̄leimū ch̄im i lege r̄ p̄ber̄. p̄mis-
 sum occidist̄. Nos itaq̄ vob̄ digniores sum̄:
 q̄ vt de ch̄io audiuit̄ mox i eū credidim̄. Jō
 p̄ p̄bam dñs de nob̄ ait. Popul̄ que n̄ cogit
 seruiuit mihi. Un̄ p̄stat nos nō ex industria: sed
 ex iḡrancia deliquist̄. His ḡ altercātib̄ apl̄s me-
 di? inf̄ eos oēs p̄ctioes eoz̄ dirimes: ad v̄nāz̄
 eos r̄ cordiā adduxit. ostendēs nullū eoz̄ meri-
 tis suis eē saluatiū. q̄ oēs iudei r̄ oēs gentiles
 sub p̄ctō tenebant̄: s̄ p̄ dei gr̄am liberati s̄t. Jō
 diē ad Ro. ij. Nō ē em̄ p̄sonaz̄ acceptio apud
 deū. r̄. iij. c. Nō ē distinctio. oēs em̄ peccauerūt
 r̄ egēt gr̄a dei. Et. r. c. Dis q̄ credit i illū nō cō-
 fundet̄. nō em̄ ē distinctio iudei r̄ greci. Nā idē
 dñs oim̄ diues i oēs q̄ inuocat̄ illū. Sic r̄ disci-
 puli Joānis bap. forte p̄cedebāt d̄ Joāne bap/
 ptista r̄ ch̄io. Sic r̄ hodie aliq̄ p̄cedūt de p̄di-
 caronib̄ r̄ doctorib̄: de fundatorib̄ religionū:
 r̄ de sc̄ris q̄s sūt porior. Pro q̄b̄ fac̄ exēplū illd̄
 qd̄ ponit i legēda sc̄i Joānis baptiste. Ex duo
 docti erāt famosissimi: q̄z̄ vn̄ in maḡ deuoti-
 one habebat̄ Joāne baptista. alij h̄o Joānem
 euāgelistā. Lū autē qlibet̄ sac̄ sc̄m̄ suū cōmen-
 daret r̄ alteri p̄ferret. eadē p̄dixerūt se velle fa-
 cere publicā disputatiōez̄ ad p̄bādū q̄s maior
 esset. s̄ nocte p̄cedētī disputatiōez̄ Joānes bap/
 ptista apparuit suo deuoto. r̄ Joānes euāgelis-
 ta suo: euēlāres q̄ disputatiōez̄ talē dimittēz̄
 rēt: q̄ ip̄i b̄n̄ r̄ cordabāt i celsita r̄ ip̄i deberent
 r̄ cordare i terr̄. r̄ demū i sup̄nis viderēt hanc
 v̄itatē. Sic ḡ habet̄ p̄m̄ū gen̄ p̄ctiois siue p̄-
 m̄ū modū v̄iez̄ rōne emulatiōis aut iuidie. Ta-
 liter etiā p̄ctio sc̄i p̄cedūt d̄ nobilitate p̄geni-
 roz̄. d̄ eoz̄ d̄ origine r̄ antiquitate: d̄ parētia: d̄
 loco natiuo: de amicis r̄ p̄sanguinitate: de ami-
 coz̄ potētia r̄ bonitate: de rez̄ experientia r̄ sc̄ia
 r̄c. Sec̄do p̄r q̄s p̄cedere p̄ aliu rōne dispu-
 tatiōis. q̄m̄ Alexā. si fieret p̄ declaratiōe mēis
 r̄ fuato mō debito: v̄iez̄ ad cōsc̄endū v̄itatē r̄
 ad repugnādū falsitati r̄c. nullū eēt p̄ctm̄. Sed
 si fieret ex q̄dā titillatiōe honoris r̄ gl̄ie: veniale
 p̄ctm̄ eēt. n̄ citra deū q̄rendo gl̄iam. sic fuit in
 apl̄s: d̄ q̄b̄ d̄r Lu. xxiij. Facta ē p̄ctio inf̄ eos
 q̄s eoz̄ videret̄ eē maior. Ip̄i em̄ tūc (vt d̄r san-
 Tho. ij. ij. q. xxxvij. ar. j. in solutiōe p̄me rōnis)
 nō p̄cedebāt cū in̄tētiōe ipugnādi v̄itatē. q̄ q̄li-
 bet̄ d̄fendebat qd̄ sibi v̄ez̄ videbat̄. Erat t̄n̄ i eo-
 rū p̄ctioe de cordiario. q̄ p̄cedebāt de q̄ nō erat
 p̄cedēdū. s̄ de p̄m̄ari honoris. Non dū em̄ erāt
 sp̄uales: sic d̄r ibidē glo. Jō dñs cōpescuit eos.
 Sed tūc. d. q. Nunqd̄ licitū est disputare
 cū hereticis? Ad h̄ r̄nder Alexā. in. ij. p̄e sūme.
 q̄ hereticis aut ē ab eccl̄ia p̄cisus. p̄r̄ prinacem
 sn̄iam: aut nō. Si p̄mo mō: tūc nō est cū eo ha-
 bendū p̄siliū. nisi illd̄ p̄s. Nō sedi cū p̄ctio v̄a-
 nitatis. Et de b̄ apl̄s ad Tir̄. iij. ait. Hereticū
 boiem post p̄m̄ā r̄ sc̄dam correctiōem deuira-
 f. z.

Seditio
 de differ
 so et
 siue du
 so cog.

Exēplū

E

D

Lōrentō
 in̄er ro-
 manos

Nō spe
 r̄ctioe et
 emulatiō
 ad Ro.
 i. xij.

De Contentione

Un heretici post dānariōez nō vocant ad cōsi-
liū. sic pr. xxiij. q. i. c. Maior. Si nō hereti-
ei adhuc sūt corrigibiles: licitū ē p̄cedere z dis-
purare cū eis vt ad fidē reuocēt: vl̄ vt falsitas
eorū alijs māifestet. Hoc autē scelligēdū est d̄ p̄
bars i doctrina: qz piculosū ēēt simplicibz cū be-
renicis disputare. Idē de iudeis dicendū est.

E Tertio p̄ d̄ qz p̄cedere p̄ aliū rōnelitigarōis.
vt clamoribz possit vincere. Sic faciūt mlti q̄
oēm suam pximi q̄rit i fringere: z clamorosis
vocibz multiplicatōez x̄boz volūt vincere. Et
fm sc̄m Tho. vbi s̄. Si p̄ctio fiat. p̄p̄ notaz
bilē ipugnatōez vitaz: aut iuriā vl̄ dānū pri.
sic facere solēt pcuratores z aduocati: r̄ic ē pec-
carū mortale. sed de h̄ posteri⁹ plura dicam.

S Dubitat circa p̄missa: ex q̄bz causis viciū
p̄ctiois sit fugiendū z detestandū? R̄ndet
qz p̄pter tres causas p̄ncipaliter

Confusionē deuitandā
Hōnorē p̄sequēdū
fugienda p̄p̄ Deriuatiōe: eo qz mltā mala z
scandala inde deriuant

C P̄tio p̄ctio ē detestabil̄ z fugienda p̄p̄ p̄su-
sione deuitadā: eo qz p̄ctiois ab alijs p̄fundit.
Lōctio Lōctio em̄ facit eos hoibz abominabiles z ex
si canibz osos. Sūt ei siles canibz q̄rit ad acū siue cla-
assilant morē. z siles s̄ d̄mōibz q̄rit ad maliciā. Quis/
z demōi nā n̄ vitupabit hoiez sp̄ p̄cedere z clamare pa-
bus rarū ad oīa p̄dicere suam suā siue sit vera siue
falsa supbe z p̄naciōē defendere. Jō ait Aug.
Et allegat auroz i sumā victoz. Nihil similit̄ ē
q̄ctibz demonū q̄ litigare. Un̄ litigiosi q̄ p̄ctio-
dūc nō ostēdūt se ēē suos d̄i p̄ p̄ctioez. qz ait
apla. ij. ad Tim. ij. Seruū dei n̄ op̄z litigare:
igit̄ ostēdit se imitatorē z filiū diaboli: sic p̄ctio-
osis iudeis dicit̄ ē a ch̄o. Vos ex p̄e diabolo
est̄. Jōa. viij. Fuerūt em̄ iudei sp̄ p̄ctiois: s̄z qz
ait Moyses Deus. xxxj. Scio p̄ctioez viam z
ceruicē durissimā: z adhuc me viuere sp̄ p̄ctio-
ose p̄ d̄nz egiss̄. Ita z eisdē dixit sc̄us Seepha-
nūs. p̄tomare p̄ cū eis d̄ fide disputās Act. vij
Dura ceruicē z ic̄riticis cordibz z auribz vos
sp̄ restitiss̄ sp̄ūsc̄rō: sic z p̄ies vii. Q̄ autē p̄ctio-
sios demōes imitat̄ h̄ sic p̄bat. qz opatio z i/
ctio dei repuḡt̄ i n̄ctioi z opatioi diaboli. q̄a
sic de⁹ p̄ pacē z dilectionē n̄ct̄ filios suos con-
gregare i vnū: ita ec̄tra demō plitē z p̄ctioez
ab iuicē q̄s de⁹ vn̄it conat̄ separare. Et h̄ b̄n̄ ostē-
dit nomē suū. Diabol⁹ em̄ i p̄ctioez p̄n̄: vt dicit̄

D Diabol⁹ Carbol. eo qz sp̄ p̄cordiā z pacē iustoz n̄ct̄ r̄ū/
quō iter/ p̄at p̄re. Quicūqz igit̄ p̄ p̄ctioez a pacē z p̄cordia
elōgat̄: a tota trinitate sepat̄ z diaboliū imitat̄.
P̄tio a p̄e abdicat̄: qz ip̄e ē p̄nceps pacis Esa.
ij. Sc̄do a filio c̄rberinat̄: eo qz suū testamē/
tū irritat. L̄ b̄n̄ em̄ dū a suis discipul̄ finalit̄ d̄
h̄ m̄do rec̄. Sic eis testamētū p̄didit d̄i. Pacem
relin̄d vob: pacē meā do vob. Jo. xiiij. Tertio
a sp̄ūsc̄rō alienat̄: qz i charitate adunat̄ nō ra-
dicat̄. Et iō dicit apl̄us. ij. ad Cor. xij. Pacē ha-
bere z de⁹ pacē z dilectiois erit vobiscū. Sic ei

pacifici p̄ imitatioez sūt filij dei dicēte ch̄risto
Mat. v. B̄i pacifici qm̄ filij dei vocabūt̄. Ita
p̄ctiois z litigiosi sūt filij diaboli: vt pr. s̄. Jo.
vij. Vos ex p̄e diabolo est̄. Ecce q̄ntā p̄fusiō
nē icurrūt p̄ctiois vt diabolo z cambio siles ēē
dicant̄: a tota trinitate sepat̄ z filij diaboli vo-
cent̄. Jō d̄i. puer. xvj. Nō puer⁹ suscitac̄ lites.
Et ibidē d̄. xvij. c. Sp̄ iurgia q̄rit mal⁹. āgel⁹
autē crudel̄ m̄ctet̄ h̄ cū. Ille vics angel⁹: q̄ sibi
coopat̄ i p̄ctioibz: ille postea m̄ctet̄ h̄ p̄ctiois
i penis: vt ab eodē recipiat penas in p̄mū: a q̄
instruce⁹ z stimulare⁹ p̄ctiois i seruitutē. Ecce q̄n
ta mala fac̄ lingua p̄ctiois. Prop̄tea sic h̄ in
vitis p̄boz. ca. ij. Solon p̄bus sel̄ i n̄terrogat̄
Quid acuti⁹ gladio: ait. P̄na hois lingua.
Et d̄ Xenofonte p̄bo legit̄: qz dū qdā sibi maley
diceret: r̄ndit. Tu inq̄ male dixisti: ego autē cō-
scientia recte didici maledicta p̄ctioez vt h̄ in
vitis p̄boz. c. xxxij. Sc̄do ē abominabil̄ z fu-
gienda p̄p̄ honoratiōez. i. p̄p̄ honorē inde p̄se-
quēdū. Est em̄ h̄ fugiēs p̄ctioez dign⁹ hono-
re. fm illd̄ Prouer. xx. Honor ē boi q̄ sepat̄ se
a p̄ctioibz. oēs em̄ stulti m̄ctēt se p̄ctioibz.
Et apl̄s. ij. ad Tim. ij. ait. Stultas aurē z sine
disciplina q̄ctioes deuita: sc̄ies qz generat̄ lites
Seruū autē d̄ni nō op̄z litigare s̄z māfuerū ēē
ad oēs. docibile/ patientē: cū modestia corrip̄-
entē eos q̄ resistūt vitari. Ad sensus ei vidim⁹
qz q̄nqz ex minimis rebz p̄ idisc̄rōez x̄boz ve-
nit̄ magne p̄ctioes. Ex q̄ infer̄ qz h̄ x̄bis Lōctio
p̄ctiois stult⁹ demōstrat̄. Un̄ sic signū sapiē ē signus
est tacere z a p̄ctioē abstinerē. ita signū stulti stulticie
cū ē nūqz silere: s̄z sp̄ loq̄ z p̄cedere. Un̄ narrat̄
in vitis p̄boz. c. ij. Q̄ Solon p̄bus mlt̄ loq̄nti
bus sol⁹ tacuit. Qui sup̄ h̄ a Pertandro i n̄tro-
gat̄ fuit: an p̄p̄ x̄boz inopia/ an qz stult⁹ ēē/
taceret. r̄ndit. Nemo stult⁹ tacere p̄t. Un̄ p̄i.
xxx. d̄. Ut sapiēs si cū stulto p̄cedit: siue tra-
scat siue rideat/ nō iueniet req̄m. siue em̄ iras-
scat/ cōminādo supplicia: siue rideat/ pollicēdo
p̄mia nō iueniet requiē. qz stult⁹ nec sic nec sic
emēdat. igit̄ frustra cū eo laborat̄: vt h̄ ibidē i
glo. Prop̄tea p̄ctiois assimilant̄ canibz. d̄ qz
bus ait Albert⁹ i li. de animalibz. qz ex innata sibi
melancholia mox vt streptū audīūt lacrare in/
cipiūt: n̄ p̄siderātes siue amice/ siue iimic⁹ siue
exerāt⁹ fuerit. Ita factū mox vt qdā vba audi-
erit/ statim loq̄ z p̄cedere incipiūt: nō curātes
an sit ad p̄positū vl̄ nō. Et q̄ cū tll̄ se occupat⁹
rit/ turbationē inuenit. Qm̄ sic q̄ app̄hēdit au-
ribz canē: sic q̄ gr̄st̄ impatiēs cōm̄sc̄t r̄ixē al-
teri⁹. Prouer. xxvj. Ex his q̄ patz quō d̄s p̄
p̄ctioē honore spoliat̄. Sic em̄ honor ē boi
q̄ se sepat̄ a p̄ctioibz: vt pr. s̄. D. Ita econtra
maxim⁹ rubor ē se imiscere litibz z r̄ixis. Et cal-
est oī honore eccl̄astico indign⁹. Un̄ etiā ordi-
nari i ep̄m. p̄hibet canon p̄ctiois. dist. xlvj. p̄
corū. Et fundat̄ se sup̄ illud apl̄us. ad Tim. iij.
Oporet ep̄m ir̄c̄phēnsibile esse. Et seq̄t. Nō lit-
igiosum. Et causaz assignat canon. qz p̄ctiois

Ex p̄

ad m
rā. f.
ni

D

Lōctio
bus sol⁹
tacuit.

Ex p̄li

J

vel adulationibus sibi anios principu conciliat vel
fratibus suis detrahendo nota ingerit diffamie. et
inter fratres discordia feminando nunquam facere cessat.
quod omnia in plaris danabilia esse probant. Et non solum in
re honoris episcopali dicitur. imo perfectissimi monachali
adversat. Et ideo pretiosus monachus tamquam fuda
manti religiosis. s. obediencie destructor huiusmodi puni
ri mandatur. dist. xc. Si quis monachus. ubi dicitur. Si quis
monachus pretiosus amaverit. vel manifestum huius
modi frater intulerit. ut per arbitrium rectoris modumque
peccati diuina expiet pnia. Et apostolus ad Titum. iij.
ait. Titus: quem alijs prulite. Correntios et rixas
deuita re. Quatuor autem deo placeat et quanti sit
meriti apud deum non prederet clare esse per illo
quod legitur in Uitaspa. quod orare reid machario vox

Exemplu

ad mensuram sonuit ad eum dices. Nodum ad mensuram duarum
ra. s. m. m. l. x. venisti quod habitare in patria ciuitate. L. u. q.
nisi quod uisist Machari. et inuenisset eas: peruersatio
ne eaz interrogauit. Ipe vero dixerit quod erat mu
lieres duos fratres. et quod per quindecim annos filii fu
erant nec unum pretiosus fecerant. nec unquam aliquid
eaz dicto vel facto peristauerat alia. Ad audi
ens Machari. bene edificat recessit. **T**er
tio correntio est abominanda et fugienda propter deri
uaciones. quod ex ea multa mala deriuantur et oriuntur.
Ab illa ei sepe deriuantur plura scadala/odia/di
sentioses/rixe. et quoniam post ista uenit ad xbera.
Properea dicitur Eccl. xj. Ab una scintilla augetur
ignis. et a doloso augetur sanguis. Quomodo autem
multa et innumera mala oriuntur ex pretio: actum
hic quoniam singulariter cogitauit annocare

Exemplu

Lorentiosus a carne superat
Per pretione boni grauiat
Per correntione comunicas an
nihilatur
Per correntione pretiosus sup
plicio damnat
Prio pretiosus mēte prurba. Sic ei pre
tiosus alios sua pretione turbat: ita contra in se
ipso se turbat: inuenit: et ex uicijs se prede
rit: inuis molestia sentit. Quia sic dicitur Eccl. xl.
Timor moris iracundia pseueras et pretio. q. d.
Iracundia pseueras et correntio timore moris ab
alijs inferenda inducit et mentis turbat. Sic
enim iracundia et timens se dum est in passioibus tur
bat. ita pseueras in pretione nunquam stat in mentio
tranquillitate. ut bene probauerit hi qui per strepitum iu
ris aut resistentijs alioz causas tractare habet.
Quoniam illi turbant. dum ut eis eorum actia dicitur
iusticia ipugnant. Sed hec quodammodo per seculis do
cuit remedium in Uitasparz dices. Si aliquis loquitur
recedi de quibus causa noli prederere cum eo. Si
bene dicitur bene. Si male dicitur tu scias quod loquitur
ris. et non correndas cum eorum: erit mens tua paci
fica. Contra vero quod correntiosus xbis quibuslibet re
sponderet: se conuoluta turbat: inuenit. Ad
apostolus prohibet ad Ro. xij. dices. Non in correntio et
emulatio: sed induimini dominum Jesum christum: pacis
se et concordie aurore. Rursus correntiosus in

trorsus ex uicijs se prendente molestia sentit.
Nā et cum ab exteriori correntio delectat: intra
se durissima pretione uiciorum inuenit. ut pul
cre offendit Bern. li. vj. c. xxv. in flor. sup illo x. Non pre
bo. Ecce nos reliquimus omnia etc. Si inquit labor et
dolor consideras illos qui uarijs seruitutibus uicij: cior
mox perfectio inuenit hoies: qui cum in labore bo
minum non sunt: longe aliena ab hoie flagella sul
tinēt. Correndum ambitio et elatio cordis. Nec
infima despicit et ad supna uolat: cum nullum reue
rent: nulli cedere moner dices. Quis est ille uel ille
uel domus patris eorum: que ei blandiri debet.
Contra si ambitio infima peccat: humilitate fingit:
cuiuslibet se subfermit: dulciter loquitur dices. Ser
mo bonus bonum inuenit locum. loquitur cuiuslibet humi
ter. quod non per posse per esse obesse. dissimula primo
Primum bonum uinum pone: donec ueniat hora
tua. Auaricia etiam et laudis amor se prendunt
quod ad auaricia congregat laudis aperit disp
git. Gula aliquando aliud exigit: sepe perit: au
rum aliud querit. Sic et odoratus et tactus diuersa
imperat. Dum sibi eorum gestum preperere seruū: et
trahit sua queque voluptas. Nec ibi. Et huiusmodi
iustissime corringit. ut quod summa pacem sepe deum a
mence sua excludit: in seipso turbat: et cor
rentione habeat. **S**ecundo correntiosus a carne supe
rat. In hoie enim cui ratio dominat: caro remur
murat subijcit et ancillat sic mulier uiro. Sed
contra ubi correntio reperit ubi uicij caro preficat et
intellectus supprimit. quod mox ex correntio est
carnis pueras conuincit. Sic enim mulier nāli est mulier et
correntiosa: eo quod ea sit ratio parua: sic deducit nāli cor
rentiosa.
Egidius dicitur re. p. n. li. ij. par. j. c. viij. dices. Quia ci
mulieres deficiunt a ratione. rō frequenter non est frenū re
trahens eas a turpi actione: sed si retrahit hinc
gis est ex passioe uerecundie. Et ideo si more fuerint
ad predecedū nesciunt seipias moderare. sed sine
freno litigant et correndunt. Et ideo mulieres plerumque vi
ri in litigando pseuerant. **L**uius exemplum bene in vi
ris phoz. c. xxvj. d. Borgia pho. qui grecos in se
prenderes cito potuit concordare. quod ancilla in p
pria domo cum sua vxore. Nā ut ait Hiero. li. j.
Jouinianus libz pulcherrimum d. concordia grec
in se dissidentibus recitauit. **L**ui melancus iunior
cus est. **H**ic nobis inquit d. concordia precipit. quod se
vxore et ancilla: tres in una domo concordare non
potuit. **E**mulabat quippe vxor: et ancille pulcritu
tudine: et castissimum uirum quidam turges exa
gitabat. **E**t qui infert quod quanto minus bonum bonum d. rōne
sue uir sue mulier tanto facilius puocat ad litem
et pretio. **L**uius exemplum bene in iuratis. quod ve
rari d. facili ad litem et correntio puocant. **E**t ideo
minus eis imputat. **E**t qui itez sequit: quod cum mulier
ex natura minus bonum d. rōne ut cōter. si comouet
ad correntio minus eis illa correntio ad peccatum in
putari debet. licet a peccato mortali non excuset si
deliberate preuia vel saltē cōsensu iterpratio
correndo fecerint se dilectione dei aut primi
uicij deū blasphemando vel primo corumelias
ingerendo et sic cum puocando: aut occulta crimina

Non pre

z

mulier e
nāli cor
rentiosa.

Exemplu

De Contentione

palando: sic ex ira se vindicando etc. Est tñ ve
rū q̄ mltē repiunt mulieres pacifice ⁊ caste. q̄
sentiūt q̄ridianas ⁊ contentas a viro suis rigō
⁊ p̄ctiohis. Et cū mulier oēm quā p̄t adhibet
diligentiā vt viro placeat nō ē satis. sed si v̄bū
diferentiā emittit. psuadēdo domui necaria aut
alia q̄cūq; vtilia: statim vir ad p̄ctiōes insurgit:
nihil ad te ego viuā ad voluntarē meā nō tuā
etc. Nō sic impij nō sic: qz mlier nō ē viro data
in ancillā s; i. sociā: d. latere nō d. pedib; viri: vt
sepe audist;.

M
p̄ctio
gracia

Tercio p̄ctiōne hō grā p̄uat.
Sic em̄ p̄ cōcordiā ⁊ vnitatē maximū meriti
acquir̄. ita p̄ cōtentionē ⁊ dissensionē oīs grā si
p̄sistit i subiecto p̄dit. vel oīs via ad eā habēdā
si nō p̄sistit claudit. cōcordia em̄ maximū meri
ti esse monstrat; sic p̄z sup̄ i exēplo d. serō Na
chario circa lram J. Sicut ḡ p̄ cōcordiā meriti
tū acquir̄. ita ecōuerso p̄ cōtentionē grā ⁊ vir
tus perdit. qz fm̄ aplm̄ cōtentione inter opa car
nis numerat. q̄ q̄ agunt regnū dei nō possides
būt. ad Gala. v. sed nemo excludit a regno dei
nisi p̄uuar; grā ⁊ charitate dei. igit; p̄ cōtentionē
nō hō p̄uuar; gracia ⁊ virtute. imo qd̄ p̄t est con
tentione opus bonū de se facit infructuosū. sicut
infirmū solari ⁊ vifitare etc. Sic ostēdit Be
v. moza. de amicis Job. q̄ causa cōsolatiōis ad
eum venerat. q̄ dum cū eo p̄derēt pietatē cau
sam p̄didit. q̄ q̄uis h̄ nō p̄uua incentione ef
cerit: p̄uulsus tñ nō nisi p̄ iniquitate crediderit.
Quarto p̄ cōtentionē cōtras annūlat. Sic em̄
summū p̄seruariū est pax amicor; ⁊ vnitās. ita
summū destructiū pollicē est cōtentione ⁊ diuer
sitas. Tales cōtentiones ⁊ diuersitates hodie no
stris rēporib; suscitāt nobiles ⁊ milites q̄ dum
cōcordiā p̄curare deberēt. lites ⁊ cōtentiones p̄cu
rāt. ⁊ p̄ncipes ad h̄mōi facere. p̄uocāt. Et ideo
oīa regna tam guerr; ⁊ cōtentionib; sunt plena:
vt ad litterā verificet illd̄ ps̄. Effusa est cōtentione
sup̄ p̄ncipes. qz errauerūt sc; a via v̄itatis ⁊ iu
sticie. ⁊ vacāt pauper; opp̄sitiōib;. De q̄b; etiā
dic̄ p̄p̄sa E. sa. lviij. Ecce ad lites ⁊ cōtentiones ioy
tunat; ⁊ p̄cutit; pugno impie etc.

n

Quinto p̄ cōtentionē cōtentionis supplicio damnat. qz em̄
vt dictū ē sup̄. f. g. cōtentionis diabolū imitat.
digne i igne eterno q̄ parat; est diabolū ⁊ ange
lis ei; demonib; cruciand; tradit; ⁊ donat;. vt
ostēdit Aug. d. vera religioe tractat; illd̄ Mar.
xxij. de illo q̄ nō habebat vestem nuptialē. quō
ligat; manib; ⁊ pedib; p̄ncip; i cenebras exeret;
ores vbi est fletus ⁊ stridor dēntiū: dicēs. Inici
um sume difficultat; est cōtentione. Et h̄ signari
arbitror; i eo cui ligant; man; ⁊ pedes: id est fa
cultas oīs aufert operādi etc. Et sequit. plures
em̄ sūt qz vira ē p̄ndere. q̄ si etiā ab illecebris
carnis conant; abstinere: qz tñ nō v̄unt talēto
sibi credito siue cōmissio. i. mētis acie q̄ vident;
alios excellere. sed habēt eā acie mētis i fuda
rio ligatā. i. terrenis cupiditatib; inuolutā. lly
gabunt; his man; ⁊ pedes ⁊ mittent; i cenebras
exteriores. ibi erit flet; ⁊ stridor dēntiū. Dec ibi

Nota

Et ideo Aug. in c. sequēt; horat; nos p̄ctiōes
vitare ne ad cruciandū tradamur angel; sarba;
ne. q̄ delectant; i p̄ctiōe dicēs. Nō inq̄ diliga
mus certamina. ne angelis q̄ talia diligūt i p̄t
restare demur hūiliandi: vincendi ⁊ vberandi.
Dec Aug. Tale supplicii mōstrat apls p̄ctiō
so esse dignū ad Ro. ij. dicēs. His q̄ ex p̄cti
one nō acq̄ esēt v̄itaci. ira ⁊ indignatio ⁊ tribu
lacio ⁊ angustia i oēm aiām opant; malū. Ecce
q̄nta mala sequūt; ex p̄ctiōe. Rogem; ḡ deū
vt grām nob; tribuat vitandi oēs dissensiones ⁊
p̄ctiōes. ⁊ v̄itēdi i p̄cordia ⁊ pace. vt sic p̄ cō
cordiā. primor; r̄palem acquiram; cōcordiam
⁊ pacem eternalem Amen.

De Cōtentione. Sermo. xlix.

Obscuro vos per
nomē dñi n̄ri Jesu ch̄i vt idipm̄ dñi
cas; oēs ⁊ nō sint i vob; scismata ⁊ cō
tentiones. i. ad L. ij. In p̄cedēti fm̄ōe audist;
qd̄ sit p̄ctio. Et quō tripl; fiat. Quare etiā cō
tentione sit fugiēda ⁊ detestāda. v̄iz p̄ncipaliter
p̄t vitare: p̄fusionē. p̄t honorē p̄sequendū. ⁊ p̄t
vitāda p̄la mala q̄ ex p̄ctiōe deriuant;. Nunc
p̄t i p̄nti fm̄ōe dicendū erit de plib; generib;
hoim̄ cū q̄b; hō nō d; p̄ndere: s; p̄ctiōne dil
gētissime fugere. ⁊ cū oib; iux; v̄bū apli idipm̄
sentire. Pro grā Ave maria. **O**bscuro vos
p̄ nomē dñi n̄ri Jesu ch̄i etc. vbi supra.

Circa hec v̄ba th̄as; est p̄siderādū. qz q̄ntū
ad p̄ns sufficit. sex sunt genera hoim̄ cū q̄b; nō
est contendēdū. vt p̄z infra

- 1. Cū v̄boso sine loquace
- 2. Cū famoso ⁊ potente
- 3. Cū p̄boso pestilente. i. cui;
- 4. peccatore bonorum suoz
- 5. non attendente
- 6. Cū v̄roze nō tacente
- 7. Dere ad te nō p̄nente
- 8. Cū deo omnipotēte

Prio nō ē contendēdū cū v̄boso garrīte: siue
cū loq̄ce. qz oīs v̄boso ad p̄ctiōsa v̄ba est dif
posic;: ⁊ q̄ cū illo p̄ctiōse locut; fuerit mille v̄
ba. p̄ vno reportabit; i p̄parat; sue genealo
gīe audier. atq; p̄uicia p̄ctia p̄cipiet. Vñ Eccl̄.
vij. Nō litiges cū boie linguatoz: n̄ struas in
ignē illi; ligna. Et seq̄ ibidē. Nō cōices hoī in
doctro: ne male d; p̄genie tua loq̄t; idocro. i. cō
tentione q̄ docuit liguā suā loq̄ mēdaciū. qm̄ cū
v̄boso si q̄ p̄ctiōne sp̄ ad amplū; eū p̄ctiōduz
incēdit ⁊ nūq; requiē hēbit. Sic p̄ucr. xxx. dē
sapīes. Si cū stulto p̄derit; n̄ iuēiet req̄es. Et Verbo
is v̄bos; assilat; duab; reb;. v̄iz calci ignescēt; compa
rigni accrescēt;. P̄rio v̄bos; p̄p̄t calci ignescēt;
ti. Lat; ei v̄ina fm̄ Jhd̄. xvj. Ety. c. iij. lic; sit a
bus
ctu frigida. occulte tñ i se feruēt; ignis ē p̄cti
ua: q̄ mox accēdit; ⁊ fumar; p̄fusa aq̄. Et i se p̄t;
ner h̄ mirabile. qz aq̄ q̄ oīs ali; ignis extinguit;
ip̄a accēdit; ⁊ ecōtra oleo q̄ reliqu; ignis icēdit;

B

B